

18.5.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnö VN/16881/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Kyllä, miksi?

Kaksiportainen koulutusmalli on perusteltu ja tukee psykoterapiapalveluiden saavutettavuuden vahvistamista. Maksuton ensimmäisen portaan koulutus madaltaa koulutukseen hakeutumisen esteitä, lisää koulutettavien määrää ja vahvistaa perustason mielenterveyspalveluiden osaamista. Tämä voi pitkällä aikavälillä lisätä psykoterapeuttisen osaamisen saatavuutta koko maassa.

Ei, miksi?

Esityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että koulutuksen toteuttajiksi mahdollistetaan laajasti myös ammattikorkeakoulut yhteistyössä yliopistojen kanssa.

Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Kyllä, miksi?

Esitys tukee perustason mielenterveyspalveluiden vahvistamista. Porrasteinen hoitomalli mahdollistaa sen, että lieviä ja keskivaikeita mielenterveyden häiriöitä voidaan hoitaa oikea-aikaisesti perustasolla ja vaativammat palvelut kohdentuvat niitä eniten tarvitseville. Tämä parantaa palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta.

Erityisen tärkeää on tunnistaa, että juuri perustason mielenterveyspalveluissa työskentelee laajasti ammattikorkeakouluista valmistuneita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, kuten sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, sosionomeja sekä kuntoutuksen asiantuntijoita. He toimivat keskeisissä tehtävissä terveysasemilla, opiskeluholloissa, neuvoloissa, perhekeskuksissa, sosiaalipalveluissa ja muissa matalan kynnyksen palveluissa, joissa mielenterveyden tuen tarve usein ensimmäisenä kohdataan.

Tämän vuoksi ammattikorkeakoulujen roolia tulisi vahvistaa ensimmäisen tason psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien koulutuksen toteuttajina yhteistyössä yliopistojen kanssa. Näin voidaan tehokkaasti vahvistaa juuri niiden ammattilaisten osaamista, jotka työskentelevät perustason palveluissa.

Ei, miksi?

18.5.2026

Tavoitteet eivät toteudu ilman riittävää koulutuskapasiteettia ja henkilöstön osaamisen systemaattista vahvistamista. Mikäli ammattikorkeakoulujen koulutuskapasiteettia ja työelämälähtöistä osaamista ei hyödynnetä täysimääräisesti, vaarana on, että perustason palveluiden osaajatarpeeseen ei pystytä vastaamaan riittävästi.

Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

Kyllä, miksi?

Lasten ja nuorten terapiatakuu edellyttää riittävää määrää osaavia ammattilaisia perustason palveluissa, opiskeluhollossa, sosiaalihollossa ja perusterveydenhuollossa. Ensimmäisen tason koulutus vahvistaa tätä osaamis pohjaa ja tukee terapiatakuun toimeenpanoa.

Ammattikorkeakoulut kouluttavat keskeiset lasten, nuorten ja perheiden arjessa toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, kuten terveydenhoitajat, sairaanhoitajat ja kättilöt. Nämä ammattilaiset työskentelevät muun muassa neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa, opiskeluterveydenhuollossa, perhekeskuksissa sekä muissa matalan kynnyksen palveluissa, joissa lasten ja nuorten mielenterveyden tuen tarve usein ensimmäisenä tunnistetaan.

Tämän vuoksi ammattikorkeakoulujen mahdollisuus toimia psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien ensimmäisen vaiheen kouluttajina ja toteuttajina tulisi tunnistaa esityksessä nykyistä vahvemmin. Näin voidaan vahvistaa juuri niitä palveluja, joissa terapiatakuu käytännössä toteutuu.

Ei, miksi?

Mikäli koulutusmäärät jäävät liian pieniksi tai toteutus keskittyy liian harvoihin toimijoihin, vaikutus terapiatakuun toteutumiseen voi jäädä riittämättömäksi. Lisäksi jos ammattikorkeakoulujen roolia ei hyödynnetä täysimääräisesti, jää merkittävä osa lasten ja nuorten palveluissa työskentelevän henkilöstön koulutuspotentiaalista käyttämättä.

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Kyllä, miksi?

Palvelujärjestelmä tarvitsee laajasti osaajia toteuttamaan näyttöön perustuvia lyhytinterventioita ja psykososiaalisia menetelmiä perustason palveluissa. Ensimmäisen tason koulutus vastaa tähän tarpeeseen.

Perustason mielenterveys-, sosiaali- ja opiskeluholllon palveluissa työskentelee merkittävä määrä ammattikorkeakouluista valmistuneita ammattilaisia, kuten sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, sosionomeja, kättilöitä ja kuntoutuksen asiantuntijoita. Juuri nämä ammattiryhmät kohtaavat asiakkaita varhaisessa vaiheessa ja toteuttavat matalan kynnyksen tukea sekä hoitoa arjen palveluissa. Tämän vuoksi koulutuksen tulee tavoittaa laajasti myös nämä ammattiryhmät.

Ei, miksi?

Jos koulutus kohdistuu liian kapeasti vain osaan ammattiryhmistä, palvelujärjestelmän todellinen henkilöstötarve ei täyty. Yksin psykologian koulutusaloihin tai rajattuun korkeakoulutoimijajoukkoon perustuva toteutus ei

18.5.2026

välttämättä riitä vastaamaan valtakunnalliseen osaajatarpeeseen määrällisesti eikä alueellisesti.

On tärkeää varmistaa, että myös ammattikorkeakoulujen mahdollisuus osallistua koulutuksen toteuttamiseen tunnustetaan täysimääräisesti. Ammattikorkeakoulut kouluttavat juuri niitä ammattilaisia, jotka työskentelevät matalan kynnyksen palveluissa, perusterveydenhuollossa, opiskeluhoollossa, neuvoloissa, kuntoutuksessa ja sosiaalipalveluissa. Näiden toimijoiden osaamisen vahvistaminen on keskeistä, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat käytännössä.

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Kyllä, miksi?

Palvelujärjestelmä tarvitsee laajasti osaajia toteuttamaan näyttöön perustuvia lyhytinterventioita ja psykososiaalisia menetelmiä erityisesti perustason palveluissa. Ensimmäisen tason koulutus vastaa tähän tarpeeseen vahvistamalla varhaisen tuen, matalan kynnyksen hoidon ja oikea-aikaisen palveluohjauksen osaamista.

Perustason mielenterveys-, sosiaali- ja opiskeluhoollon palveluissa työskentelee merkittävä määrä ammattikorkeakouluista valmistuneita ammattilaisia, kuten sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, sosionomeja, kättilöitä ja kuntoutuksen asiantuntijoita. Juuri nämä ammattiryhmät kohtaavat asiakkaat usein ensimmäisinä ja toimivat keskeisessä roolissa lievien ja keskivaikeiden mielenterveyden häiriöiden tunnistamisessa, hoidossa ja tuessa.

Tämän vuoksi ensimmäisen tason koulutus voi toteuttaa palvelujärjestelmän tarpeita hyvin, mikäli koulutus rakennetaan moniammatilliseksi ja eri koulutustaustat huomioivaksi.

Ei, miksi?

Jos koulutuksen toteutus kohdistuu liian kapeasti vain osaan ammattiryhmistä tai vain rajatulle korkeakoulutoimijajoukolle, palvelujärjestelmän todellinen henkilöstötarve ei täyty. Yksin psykologian koulutusaloihin painottuva toteutus ei välttämättä riitä vastaamaan valtakunnalliseen osaajatarpeeseen määrällisesti, alueellisesti eikä palvelujärjestelmän rakenteen näkökulmasta.

Siksi on tärkeää varmistaa, että myös ammattikorkeakoulujen rooli koulutuksen toteuttajina tunnustetaan vahvemmin. Ammattikorkeakoulut kouluttavat juuri niitä ammattilaisia, jotka työskentelevät matalan kynnyksen palveluissa, perusterveydenhuollossa, neuvoloissa, opiskeluhoollossa, kuntoutuksessa ja sosiaalipalveluissa. Näiden ammattilaisten osaamisen vahvistaminen on keskeistä, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat käytännössä.

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000–4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

18.5.2026

Kyllä, miksi?

Koulutustarpeen saavuttaminen edellyttää valtakunnallisesti koordinoitua ja alueellisesti toteutettua yhteistyömallia, jossa mukana ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja hyvinvointialueet.

Yliopistojen rooli on luonteva erityisesti koulutuksen tutkimusperustan, laadunvarmistuksen, kansallisten osaamiskriteerien sekä jatkumon toisen tason psykoterapeuttikoulutukseen rakentamisessa. Hyvinvointialueiden rooli on keskeinen palvelutarpeen ennakoinnissa, koulutettavien kohdentamisessa sekä harjoittelu-, ohjaus- ja potilastyöympäristöjen tarjoamisessa.

Ammattikorkeakoulujen rooli tulisi tunnistaa nykyistä vahvemmin erityisesti ensimmäisen tason koulutuksen laajamittaisina toteuttajina. Ammattikorkeakouluilla on vahva kokemus sosiaali- ja terveysalan työelämälähtöisestä koulutuksesta, jatkuvasta oppimisesta, monimuotokoulutuksesta sekä kliinisestä opetuksesta. Lisäksi ammattikorkeakoulut kouluttavat juuri niitä ammattiryhmiä, jotka työskentelevät perustason mielenterveys-, sosiaali- ja opiskeluhoollon palveluissa. Tarkoituksenmukaisin malli olisi korkeakoulukonsortioihin perustuva yhteistyörakenne, jossa yliopistot ja ammattikorkeakoulut toteuttavat koulutusta yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Näin voidaan saavuttaa sekä riittävä koulutusvolyymi että korkea laatu.

Esitys tukee yhteistyön rakentumista, mutta nykyisellään se ei vielä riittävästi tunnista ammattikorkeakoulujen mahdollista roolia koulutuksen toteuttajina. Tämän täsmentäminen vahvistaisi esityksen tavoitteiden toteutumista merkittävästi.

Ei, miksi?

Nykyisellään rahoitusmalli ei riittävästi huomioi ammattikorkeakoulujen osallistumista koulutuksen toteuttamiseen. Mikäli tavoitteena on kouluttaa vuosittain 2 000–4 000 osaajaa, koulutuskapasiteettia tulee hyödyntää laajasti koko korkeakoulukentässä. Rahoituksen tulisi mahdollistaa myös ammattikorkeakoulujen suora osallistuminen tai korkeakoulukonsortioiden rahoittaminen. Tämä olisi perusteltua erityisesti siksi, että ammattikorkeakoulut kouluttavat niitä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, jotka työskentelevät matalan kynnyksen palveluissa ja toteuttavat lyhytinterventioita käytännön työssä.

Ilman ammattikorkeakoulujen täysimääräistä mukanaoloa on riski, että koulutusmäärät jäävät riittämättömiksi ja alueellinen saatavuus heikoksi.

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

Uudistuksen tavoitteet ovat kannatettavia ja vastaavat todelliseen tarpeeseen vahvistaa mielenterveyspalveluiden saatavuutta sekä perustason osaamista. On kuitenkin tärkeää, että koulutusjärjestelmä rakennetaan alusta lähtien riittävän laajaksi, moniammatilliseksi ja alueellisesti saavutettavaksi.

Turun ammattikorkeakoulu korostaa, että ensimmäisen tason koulutuksen onnistuminen edellyttää koko korkeakoulukentän osaamisen hyödyntämistä. Ammattikorkeakoulut kouluttavat merkittävän osan niistä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista, jotka työskentelevät perustason mielenterveys-, opiskeluhoito-, neuvola-, kuntoutus- ja sosiaalipalveluissa. Siksi ammattikorkeakoulujen rooli koulutuksen toteuttajina tulisi tunnistaa esityksessä nykyistä vahvemmin.

18.5.2026

Lisäksi koulutuksen valtakunnallisessa valmistelussa tulisi huomioida jo käynnissä olevat STM:n erikoistumiskoulutuspilottit ja niissä syntynyt yhteistyö korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden välillä. Näitä olemassa olevia rakenteita hyödyntämällä koulutus voidaan käynnistää nopeasti, kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Turun ammattikorkeakoulu on valmis osallistumaan psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien ensimmäisen tason koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä Turun yliopiston, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sekä muiden korkeakoulujen kanssa.

Muuta huomioitavaa

Turun ammattikorkeakoulu pitää tärkeänä, että uudistuksen jatkovalmistelussa hyödynnetään jo käynnissä olevia kansallisia koulutuspilotteja ja niissä syntynyttä osaamista. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa on käynnistynyt työelämälähtöinen psykiatrisen ja mielenterveysshoitotyön kliinisen erikoistumiskoulutuksen pilotti, jossa ammattikorkeakoulut, hyvinvointialueet ja muut toimijat kehittävät yhdessä mielenterveyspalveluissa työskentelevien ammattilaisten osaamista.

Pilotissa on rakennettu koulutusmallia erityisesti sairaanhoitajille, jotka muodostavat hyvinvointialueilla suurimman psykososiaalisia hoitoja toteuttavan ammattiryhmän. Tämä tekee sairaanhoitajien ja muiden ammattikorkeakoulutaustaisten ammattilaisten koulutuksesta keskeisen tekijän myös psykoterapia 1-tason tavoitteiden onnistumisessa.

Anne Isotalo
Sektorin johtaja
Terveys- ja hyvinvointi
Turun ammattikorkeakoulu